

Emil Zaitz

Kraków - Stare Miasto, ul. Kanonicza 13 - piwnica

Informator Archeologiczny : badania 13, 160-161

1979

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

e. relikty średniowiecznego, kamiennego muru obronnego Krakowa /XIV w. / przebiegającego wzdłuż zachodniej ściany oficyny po zachodniej stronie ul. Kanoniczej. Niewielkie odcinki muru rozpoznano w oficynie posesji nr 13 i 17;

f. relikty średniowiecznej /? / budowli wykonanej z kamieni wapiennych i cegieł o cechach gotyckich /wym. 8-9 x 13 x 26-27 cm / - w północnej części dziedzińca przy ul. Kanoniczej 1;

g. tzw. doły chłonne /kloaczne / z materiałem zabytkowym datowanym na XV i 1 poł. XVI w. /ul. Kanonicza 18, 20 / oraz na XIX i XX w. /Kanonicza 22 i 11 /;

h. nawarstwienia i poziomy użytkowe /bruki / z czasów nowożytnych;

i. relikty kanałów blokowych /ul. Kanonicza 13 - Planty /.

W piwnicach oficyny przy ul. Kanoniczej 13 natrafiono także na skarby grzywien siekieropodobnych /zob. Kraków-Stare Miasto, ul. Kanonicza 13 /.

KRAKÓW-Stare Miasto
ul. Kanonicza 13 - piwnica

Muzeum Archeologiczne
w Krakowie

Badania prowadził mgr Emil Zaitz /autor sprawozdania/. Finansowało Muzeum Archeologiczne w Krakowie. Pierwszy sezon badań. Osadnictwo wczesnośredniowieczne /IX-XI w. /, skarby grzywien siekieropodobnych /IX w. / oraz relikty średniowiecznego muru obronnego i nowożytny poziomy użytkowe piwnicy /XVII-XX w. /.

Badania archeologiczne podjęto w związku z odkryciem skarbu grzywien siekieropodobnych w piwnicach oficyny przy ul. Kanoniczej 13. Miały one na celu wyeksplorowanie skarbu oraz rozpoznanie i przebadanie nawarstwień w jego sąsiedztwie. Odkryto:

a. nawarstwienia wczesnośredniowieczne związane ze starszym horyzontem osadniczym Okołu. Stwierdzono w nich ułamki naczyń wczesnośredniowiecznych, datowanych na IX i X wiek oraz drobne grudki polepy, węgielki drzewne i ułamki kości zwierzęcych;

b. relikty ziemnego jądra wczesnośredniowiecznego wału obronnego, związanego ze starszymi, palisadowymi umocnieniami Okołu /2 poł. IX i 1 poł. X wieku /;

c. dwie jamy osadowe, o nie określonym bliżej przeznaczeniu. W ich wypełniku stwierdzono liczne ułamki naczyń glinianych datowanych na 2 poł. X i początek XI wieku, a także drobne węgielki drzewne i grudki polepy;

d. relikty późnośredniowiecznego muru obronnego Krakowa /XIV w. / wykonanego z łamanych kamieni wapiennych łączonych zaprawą wapienną. Na badanym odcinku posiadał on szerokość około 260 cm. Na koronie muru

posadowiony był fundament ściany zachodniej budynku oficyny /XVII w. /;

e. nawarstwienia i wkopy związane z okresem użytkowania piwnicy /poziomy użytkowe datowane na okres od XVII do XX w. /.

Wspomniany skarb żelaznych grzywn śiekieropodobnych zalegał w piaszczystym calcu, w obrębie wkopy obudowanego deskami lub dranicami /jodła i dąb/. Złożony został przed usypaniem wału obronnego z konstrukcją palisadową, a więc najpóźniej w 2 poł. IX w. W skład skarbu wchodziło 4 212 grzywn o łącznej masie 3 630 kg żelaza. Wszystkie okazy należą zasadniczo do jednego typu - o starannie ukształtowanym obuchu i rozklepanych /rozszerzonych/ ściankach bocznych otworu. Długość ich waha się w granicach 27-41 cm, natomiast waga kształtuje się w granicach pomiędzy 0,35 a 1,75 kg. W kilkuset przypadkach na liściowatym ostrzu grzywn stwierdzono charakterystyczne nacięcia lub niewielkie ubytki /wycięcia o pow. 1-3 cm²/ żelaza. Są one zapewne pozostałością "badań" jakości żelaza użytego do wykonania grzywn.

KRAKÓW-Wawel
Rejon X i VIII

Kierownictwo Odnowienia Zamku
Królewskiego i Państwowe
Zbiory Sztuki na Wawelu

Badania prowadzili mgr Zbigniew Pianowski i Janusz Firlet /autorzy sprawozdania/ pod kierunkiem mgr Stanisława Koziela. Finansowało Kierownictwo Odnowienia Zamku Królewskiego na Wawelu. Trzydziesty sezon badań. Grodzisko głównie IX-XIII w., zamek gotycki i renesansowy oraz relikty osadnictwa starożytnego.

Rejon X, koło baszty Panieńskiej

W związku z realizacją rezerwatu archeologicznego rotundy romańskiej odkrytej w 1977 r. w południowo-zachodniej partii Wawelu /koło baszty Sandomierskiej/, wykonano w bieżącym roku wykop instalacyjny, w celu przemieszczenia ciągu kanalizacyjnego z obrębu planowanego rezerwatu. Wykop przechodził pod stopą austriackiego muru obronnego na drogę wiodącą na Wawel od ulicy Bernardyńskiej. Rozpoznano tam nawarstwienia należące do czterech kompleksów stratygraficznych: 1/ współczesne, ukształtowane w okresie międzywojennym i po II-giej wojnie światowej, 2/ nawarstwienia XIX-wieczne, związane głównie z budową przez Austriaków zewnętrznego muru obronnego /1850-1854/, 3/ warstwy wczesnośredniowieczne, stanowiące prawie wyłącznie relikty najstarszego wału obronnego oraz 4/ pierwotne nawarstwienia pokrywające niezbyt grubą powłoką powierzchnię skały wapiennej, zawierające materiał wyłącznie starożytny.

Najbardziej interesujący z punktu widzenia badawczego okazał się rozbudowany /miąższość do ok. 4 m/ zespół warstw wału wczesnośredniowiecznego /rozpoznany w kilku sąsiednich wykopach z lat 1953-1956/.